

Ulf Silbersky

Vattenförsörjning, avloppshantering och krisberedskap – alla vill bidra men vem ska betala?

Utmaningar och lösningsförslag för
Sveriges VA-beredskap i samverkan
med VA-branschen

**Vattenförsörjning, avloppshantering och krisberedskap
– alla vill bidra men vem ska betala?
Författad av Ulf Silbersky på uppdrag av VA-Fakta**

Bakom VA-Fakta står branschorganisationerna Svenska Rörgrossistföreningen och VVS-Fabrikerna. Tillsammans representerar vi ett stort antal företag som har djup insyn i hur det står till med VA-systemen i Sverige.

E-post: press@vafakta.se
Webbsajt: www.vafakta.se

Utgivningsår: 2025

Foto: Ahlsell Sverige AB: Sid. 1 och 19. Dahl Sverige AB: Sid. 11 och 15

Innehåll

Förord	4
Sammanfattning.....	5
Inledning	7
Iakttagelser och rekommendationer till offentliga utredningar	12
Bilagor	20

Förord

Sverige befinner sig i det allvarligaste säkerhetspolitiska läget i modern tid, enligt regeringen. Om och när en kris uppstår måste Sverige ha tillräcklig kapacitet för att bibehålla en fungerande vattenförsörjning och avloppshantering. Annars slås en av samhällets mest grundläggande funktioner ut. Den här rapporten belyser några av utmaningarna i Sveriges nuvarande krisberedskap och visar hur regeringens måluppfyllelse kan underlättas med ett nära samarbete med VA-branschen.

VA-Fakta har finansierat studien. Författaren ansvarar själv för innehållet. De iakttagelser och rekommendationer som uttrycks är författarens egna och speglar inte nödvändigtvis VA-Faktas uppfattning.

Stanstorp i augusti 2025

Författaren

Sammanfattning

Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina har i grunden förändrat och försämrat säkerhetsläget i Sveriges del av världen. Uppbyggande av ny rysk militär förmåga i Sveriges närområde, med luft- och sjöstridskrafter och kapaciteten att verka med hybrida medel och specialförband, ställer nya krav på Sveriges krisberedskap. Anslaget till det militära försvaret uppgår till 143 miljarder kronor för 2025, vilket motsvarar 2,4 procent av BNP. Även det civila försvaret har fått och kommer att få budgetförstärkning. Prioriterat är att stärka krisberedskapsförmågan.

En direkt konsekvens av det nya säkerhetsläget är att både nuvarande och föregående regering tillsatt flera utredningar med bäring på vattenförsörjning och avloppshantering för att stärka Sveriges krisberedskap. VA-Fakta vill bidra till Sveriges krisberedskap inom vattenförsörjning och avloppshantering genom att lämna förslag på åtgärder. Syftet med den här rapporten är därför att belysa några av utmaningarna i Sveriges nuvarande krisberedskap och visa hur regeringens måluppfyllelse kan underlättas med olika samarbeten och insatser tillsammans med VA-branschen. I den här rapporten används VA-branschen som en beteckning på privata företag som levererar varor och tjänster inom vattenförsörjning samt vatten och avlopp (VA). Offentliga aktörer används som en samlade benämning på statliga, regionala och kommunala myndigheter och organisationer.

I floran av offentliga utredningar har rapporten identifierat fem utmaningsområden där ett nära samarbete med VA-branschen kan skapa goda förutsättningar för att nå utredningarnas mål. Utmaningsområdena inklusive den här rapportens rekommendationer är:

Ambitioner med krisberedskap och VA-beredskap

- *För VA-branschen:* Etablera en arbetsgrupp som adresserar frågor som utgör utmaningar och möjligheter för branschens leveransförmåga i kris, höjd beredskap och ytterst krig. Målet bör vara att identifiera och fastställa nyckelfrågor och ta fram lösningsförslag.
- *För offentliga aktörer, statlig nivå:* En viktig del i att stärka krisberedskapsförmågan inom vattenförsörjning och avloppshantering är att staten tydliggör sin ambitionsnivå och förmågekrav för både offentliga och civila aktörer. I detta ligger att tillsammans med näringslivet enas om vad som är bra och rimlig förväntansbild. Ett alternativ är att samtal om detta förs inom ramen för VAPOS (VA privat-offentlig samverkan) uppdrag och inriktning. VAPOS leds gemensamt av Livsmedelsverket och Naturvårdsverket. VA-aktörer representeras genom branschorganisationen Svenskt Vatten och från den privata sidan finns bland annat branschorganisationer som Vattenindustrin och Svenska Rörgrossistföreningen RGF representerade. VAPOS har till idag främst fokuserat på kemikalier till vattenverk. Det kan även sättas upp ett rådgivande forum mellan den nationella rådgivaren och VA-branschen i syfte att tillhandahålla VA-branschens expertis, erfarenheter och ambitioner.

Helhetsgrepp på klimatförändringar, investeringsbehov och krisberedskap

- *För VA-branschen:* Ta fram fallstudier med lärdomar från andra branscher och/eller andra länder som jobbat med integrerad hantering av investeringsbehov, klimatanpassning

och krisberedskap. Stärk möjligheterna till informationsdelning, inklusive produktdata, mellan branschen och offentliga aktörer för scenarioplanering.

- *För offentliga aktörer, kommunal nivå:* Inkludera investeringsbehov och klimatförändrings-scenarion i krisberedskapsplanering och utveckla verktyg för scenarioplanering. Stärk förmågan att samla in, analysera och kommunicera investeringsbehovsdata, klimatdata, krisberedskapsdata med produktdata, förslagsvis görs detta i geografiska informationssystem (GIS).

Kompetensförsörjning

- *För VA-branschen:* Prata med ungdomar och studie- och yrkesvägledare på högstadiet och gymnasiet om de stora investeringsbehov som finns inom vattenförsörjning och avloppshantering för att visa på en framtidsbransch. Bistå VA-organisationer med planeringsstöd för att ta fram investeringsplaner med en jämn investeringsnivå.
- *För offentliga aktörer, kommunal nivå:* Prata med ungdomar och studie- och yrkesvägledare på högstadiet och gymnasiet om det stora investeringsbehov som finns inom vattenförsörjning och avloppshantering för att visa att det är en framtidsbransch. De kommunala VA-huvudmännen bör bistå Myndigheten för yrkeshögskolan (MYH) med analys över VA-organisationers behov av kompetens och bistå Universitetskanslersämbetet i dess arbete med att ta fram planeringsunderlag för lärosätenas dimensionering av utbildning.

Leverantörskedjor och lagerhållning

- *För VA-branschen:* Utifrån förslaget om ett försörjningsberedskapsavtal bör branschen ta fram förslag som visar lösningar på frågor som ägandeskap, avtalsformer, inköp, förvaltning, underhåll, lagerkapacitet, samutnyttjande av resurser, standardisering, dimensionering av reparationskapacitet och överenskommelser för resurssamverkan. Genomför tillsammans med kommuner och VA-organisationer scenarioanalyser som bygger på exempelvis störningar i leverantörskedjor.

- *För offentliga aktörer, statlig nivå:* Etablera samtal med VA-branschen för erfarenhets- och kompetensdelning kring lagerhållning och leverantörskedjor. Riktade insatser och policyer behövs för VA-branschen, inte minst för att det i flera fall är oklart hur leverantörskedjor ser ut geografiskt. Inom ramen för offentliga upphandlingar (LOU) bör möjligheterna till så kallade innovationsupphandlingar användas mer frekvent liksom möjligheterna till samarbete med leverantörer och helhetslösningar. Det skulle gagna en långsiktig kostnadseffektivitet och högre kvalitet.

- *För offentliga aktörer, kommunal nivå:* Se över möjligheterna till regionala samarbeten där kommuner hjälper varandra med reservdelar och utrustning för nödvattenförsörjning alternativt utse en värdkommun inom varje län som har avtal med staten att tillhandahålla till exempel förstärkningsresurser, reservdelar och lager av insatsvaror.

Finansiering

- *För VA-branschen:* Bistå med en aktuell bild av VA-branschens samlade krisberedskapsförmåga och företagens inbördes beroenden. Ta fram förslag på hur ersättning och en finansieringsmodell för försörjningsberedskapsavtal kan se ut inklusive kostnader för drift och förvaltning av försörjningsberedskapen. Bistå Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (från 2026 Myndigheten för civilt försvar) med regeringsuppdraget att förbereda ett genomförande av försörjningsanalyser.
- *För offentliga aktörer, statlig nivå:* Klargör hur det allmänna har för avsikt att leda, styra, samordna, organisera och finansiera försörjningsberedskapsavtal. Bjud in VA-branschen till rundabordssamtal för att tillsammans diskutera branschens bild och förslag på försörjningsberedskapsavtal. Utred möjligheten att inrätta en investeringsfond som riktar sig till näringslivet för innovationer som stärker den kritiska infrastrukturens krisberedskap.

2

Inledning

Bakgrund

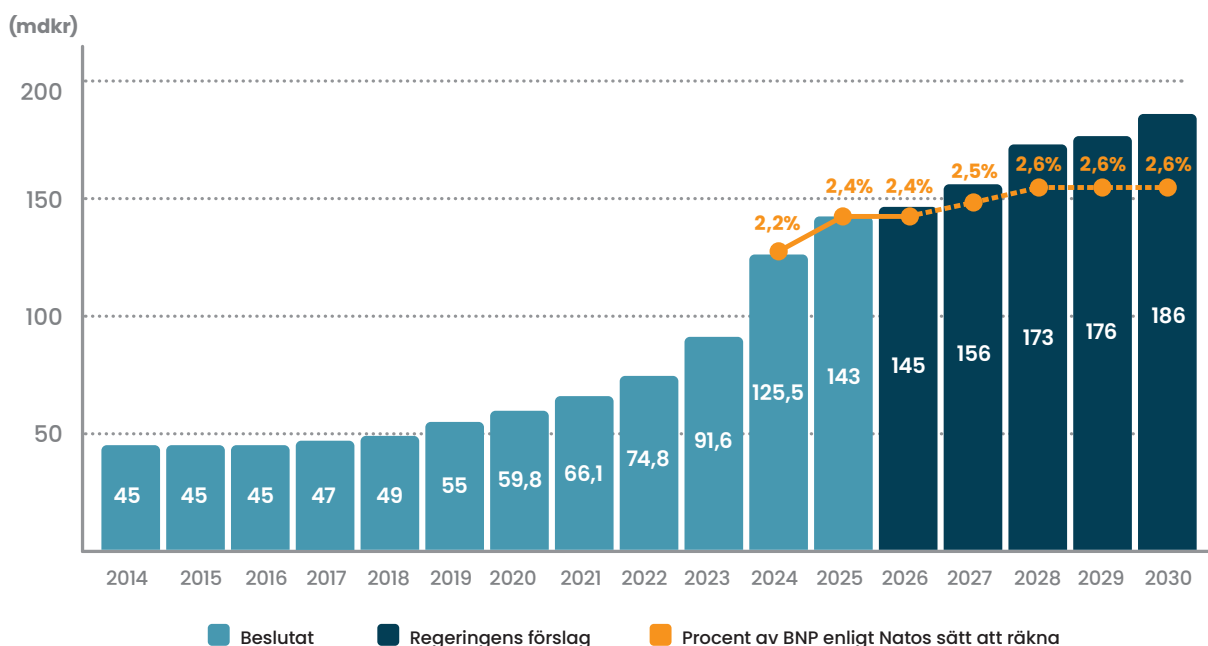
Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina har i grunden förändrat och försämrat säkerhetsläget i Sveriges del av världen. Maktutövning med militärt våld är återigen en realitet i Europa och Sveriges närområde. Ryssland respekterar uppenbart inte krigets lagar och civil infrastruktur och civilbefolkningen ses av Ryssland som legitima militära mål. Uppbyggande av ny rysk militär förmåga i Sveriges närområde med luft- och sjöstridskrafter och förmågan att verka med hybrida medel och specialförband ställer nya krav på Sveriges krisberedskap. Till detta bidrar Kinas fördjupade partnerskap med Ryssland.

Mot bakgrund av det försämrade säkerhetsläget ansökte Sverige om medlemskap i Nato i maj 2022. Sedan den 7 mars 2024 är Sverige medlem av alliansen. Integrationen av Sverige i Natos politiska och militära strukturer har inletts och kommer

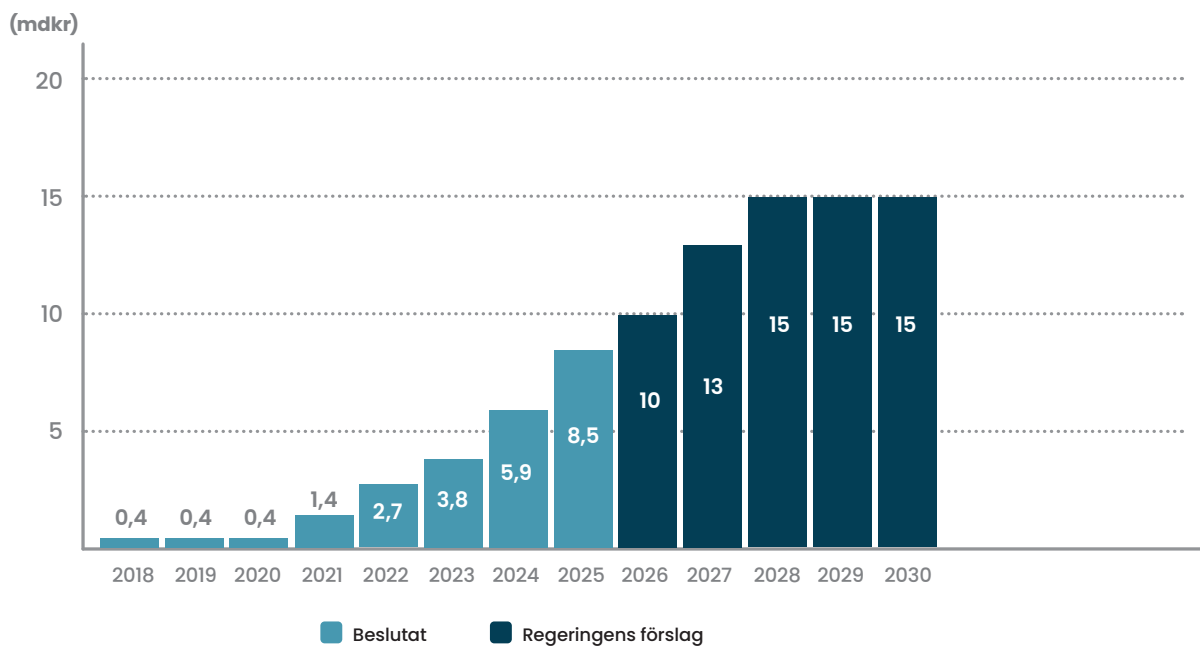
fortgå under kommande år. Som allierad är Sverige en del av alliansens samlade avskräckning och försvar. Bland de centrala åtagandena märks ett stärkt nationellt försvar samt att upprätthålla och stärka samhällets beredskap och motståndskraft.

Inom EU har också steg tagits för att stärka den samlade europeiska militära förmågeutvecklingen, liksom den försvarsindustriella och tekniska basen inom unionen.

I ljuset av det försämrade omvärldsläget och som nybliven medlem av Nato har regeringen beslutat om och lagt fram en totalförsvarsproposition för åren 2025–2030. Anslaget till det militära försvaret uppgår till 143 miljarder kronor för 2025, vilket motsvarar 2,4 procent av BNP. Även det civila försvaret har fått och kommer få budgetförstärkning. Prioriterat är att stärka krisberedskapsförmågan. Den totala civilförsvarsbudgeten för 2025 är 8,5 miljarder kronor, se figur 1 och 2, nedan.

Figur 1: Sveriges försvarsanslag till 2030, www.regeringen.se

Figur 2: Anslag till civilförsvaret till 2030, www.regeringen.se

Det civila försvaret är indelat i tio beredskapssektorer, utifrån olika samhällsfunktioner. Beredskapssektorerna ska arbeta för att förbättra förutsättningarna för att samhället ska kunna fungera även under kris eller krig. Vattenförsörjning och avloppshantering ingår i beredskapssektorn "Livsmedelsförsörjning och dricksvatten". Ansvarig myndighet är Livsmedelsverket. Övriga myndigheter inom sektorn är Jordbruksverket, länsstyrelserna, Naturvårdsverket och Statens veterinärmedicinska anstalt. Myndigheterna i sektorn har i uppdrag att planera för att Sveriges befolkning har tillgång till säker mat och säkert dricksvatten även vid kris eller höjd beredskap. Naturvårdsverket är sedan oktober 2022 beredskapsmyndighet med särskilt ansvar för avlopp och avfallshantering.

En direkt konsekvens av det nya säkerhetsläget är att både nuvarande och föregående regering tillsatt flera utredningar med bäring på vattenförsörjning och avloppshantering för att stärka Sveriges krisberedskap. Bland dessa märks:

- Ds 2024:6 "Stärkt försvarsförmåga"
- Ds 2023:34 "Kraftsamling"
- Ds 2023:19 "Allvarstid"
- Ds 2023:12 "Kontrollstation 2023"
- Ds 2023:9 "En säkrare tillgång till vattenreningskemikalier"

- Skr 2023/24:163 "Nationell säkerhetsstrategi"
- Prop 2024/25:34 "Totalförsvaret 2025-2030"
- SOU 2025:68 "Nya samverkansformer, modern bygnads- och reparationsberedskap – för ökad försörjningsberedskap"
- SOU 2024:82: "Ökad va-beredskap"
- SOU 2024:65 "Kommuner och regioners grundläggande ansvar inför kris och krig"
- SOU 2024:64 "Motståndskraft i samhällsviktiga tjänster"
- SOU 2024:19 "En ny beredskapssektor – för ökad försörjningsberedskap"
- SOU 2023:50 "En modell för svensk försörjningsberedskap"

Till detta finns ska läggas två rapporter från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap:

- Nationell försörjningsanalys – modell och genomförande : Myndighetsgemensam redovisning av regeringsuppdrag (Fö2024/00053)
- Uppdrag att stärka privat-offentlig samverkan avseende försörjningsberedskap (Fö203/01775) (skriven ihop med Tillväxtverket)

Även Riksrevisionens rapport: ”Tillgången till kommunalt vatten och avlopp – statens insatser för allmänna vattentjänster” ingår i underlagen som har närstuderats inom ramen för rapporten.

En ny beredskapssektor är föreslagen för verksamheter inom industri, bygg och handel. Det har även lagts fram förslag om en lag för fördelning av vattenreningskemikalier, en lag om motståndskraft hos kritiska verksamhetsutövare och en lag om kommuner och regioners grundläggande beredskap inför framtida krissituationer och höjd beredskap.

Samtliga utredningar, rapporter och lagförslag ligger till grund för den här rapportens rekommendationer. Till detta har rapporten intervjuat ett tiotal företrädare för företag inom VA-branschen (se bilaga ett för en förteckning över intervjupersoner).

Om VA-Fakta

VA-Fakta är ett branschinitiativ som verkar för ökad kunskap om de stora renoveringsbehov som Sveriges vatten- och avloppssystem (VA) står inför. Med kunskapen som grund ger VA-Fakta förslag på politiska reformer som möjliggör underhåll och investeringar i Sveriges VA-system, där även frågan om krisberedskap blir allt viktigare. VA-Fakta strävar efter genomförande av åtgärder som säkrar rätten till rent vatten och fungerande avlopp till ett rimligt pris i hela Sverige.

Bakgrunden är att det varje vecka sker incidenter någonstans i Sverige. Det kan vara en vattenläcka som måste repareras. Det kan också vara en riktigt allvarig olycka där förorenat vatten kommer ut i dricksvattnet. Människor blir sjuka och dricksvattnet stängs av under långa perioder.

Många VA-system i Sverige har hundratals år på nacken. Att renovera VA-systemen blir dyrare ju längre man skjuter på det. Det här gör vatten och avlopp till en politisk fråga då det påverkar miljontals hushåll, med sjunkande kvalitet och stigande VA-avgifter på alltför många orter. VA-Fakta har en handlingsplan för att ge politiker och myndigheter förslag på hur detta kan lösas på ett bra sätt:

- Rusta upp VA-näten – med rätt ekonomiska förutsättningar
- Tydligare ansvar och beslutsförmåga för vattenfrågor

Bakom VA-Fakta står branschorganisationerna Svenska Rörgrossistföreningen RGF och VVS-Fabrikerna.

Svenska Rörgrossistföreningen

Svenska Rörgrossistföreningen RGF är en branschförening för distributörer av bland annat VS- och VA-material i Sverige med lagerhållning och logistiklösningar över hela landet för både kommunala (offentliga) och privata aktörer. Produkterna är exempelvis rör, pumpar, ventiler och dränering för bland annat kommunalt och enskilt VA. Föreningen har sex medlemmar som 2024 tillsammans sålde VS- och VA-material för drygt 18 miljarder kronor.

Svenska Rörgrossistföreningen verkar för god affärsed och företräder medlemmarna och tillvaratar medlemmarnas intressen i gemensamma branschfrågor visavi fabrikanter och installatörer och andra aktörer.

VVS-Fabrikerna

VVS-Fabrikerna är VS- och VA-industrins branschorganisation. Föreningen har 100 medlemmar som marknadsför och säljer produkter och material på den svenska marknaden.

Organisationen företräder, tillvaratar och samordnar medlemmarnas gemensamma intressen. Målsättningen är en väl fungerande VS- och VA-marknad och att värna tillverkarens roll i värdekedjan.

Detta är den tredje rapporten jag skriver på uppdrag av VA-Fakta. Den första rapporten ”Samhällsekonomiska värden av investeringar i avloppsreningsverk” visade på sysselsättningseffekter, skatteintäkter, spridningseffekter och andra samhällsekonomiska värden som kommer av investeringar i avloppsreningsverk. Den andra rapporten, ”Samhällsekonomiska kostnader och nyttor vid skyfall” syftade till att få upp ögonen för alla dolda kostnader i samband med skyfall. Rapporten visade också hur det går att sätta finansiella värden på värden som följer av skyfall, som kompetens- och teknikutveckling liksom tillit (som skyfall kan bidra till om samhällsinstitutioner agerar förebyggande och handlingskraftigt). Rapporten introducerar en samhällsekonomisk kalkylmodell som underlättar prioriteringsbeslut vid förebyggande insatser och i krissituationer. Modellen ger stöd i diskussioner där

det är särskilt viktigt att få upp ögonen för inte bara direkta kostnader och nyttor utan även dolda kostnader och nyttor. Med den helhetsbilden går det att bedöma vilka investeringar som är mest samhällsekonomiskt lönsamma.

Syfte

VA-Fakta vill bidra till Sveriges krisberedskap inom vattenförsörjning och avloppshantering genom att lämna förslag på åtgärder. Syftet med den här rapporten är därför att belysa några av utmaningarna i Sveriges nuvarande krisberedskap och visa hur regeringens måluppfyllelse kan underlättas med olika samarbeten och insatser tillsammans med VA-branschen.

Frågeställningar

Huvudfrågan för rapporten är:

- Hur kan Sveriges krisberedskap kopplat till vattenförsörjning och avloppshantering stärkas?

Delfrågor för rapporten:

- Vad kan VA-branschen bidra med för att stärka Sveriges krisberedskap?
- Vad kan offentliga aktörer bidra med för att tillsammans med VA-Faktas medlemmar nå ambitionerna?

Avgränsningar

Ursprungligt uppdrag omfattade primärt att visa på vilken förmåga VA-branschen har att upprätthålla den samhällsviktiga verksamhet som företagen bedriver samt hur företagen planerar för att säkerställa försörjningen av varor och tjänster för att i tider av kris fortsatt kunna bidra till att samhällsviktig verksamhet kan upprätthållas. Det har under arbetets gång visat sig att det finns en rad exempel på vad VA-branschen kan bidra med till Sveriges krisberedskap som kan vara värdefulla för kommuner, kommunförbund, länsstyrelser, andra myndigheter och regeringen. I en tid av säkerhetspolitisk turbulens uppfattas en sådan mer konstruktiv ansats mer fruktsam i sammanhanget.

Rapporten utgår från förhållanden och skeenden som gällde fram till och med juli 2025.

I denna rapport ingår samtal med företrädare för ett tiotal av VA-Faktas medlemmar. Det ingår inte samtal med några myndighetsföreträdare.

Definitioner

Inom svensk beredskap finns i dag en begreppsvärld med såväl överlappande och osynliggjorda som omtvistade begrepp. Exempelvis råder en otydlighet mellan begreppen krisberedskap och försörjningsberedskap. I den här rapporten ses krisberedskap som ett vidare och mer omfattande begrepp som hanterar både att bygga upp kapacitet för att förebygga krissituationer, motstå krissituationer och hantera krissituationer när sådana uppstår. Försörjningsberedskap ses ofta som förmågan att både upprätthålla samhällsviktiga funktioner och att förse befolkningen med de varor och tjänster som krävs för att upprätthålla liv och hälsa. Med andra ord, ser den här rapporten försörjningsberedskap som en del av krisberedskap.

Med VA-organisationer avses de som är ansvariga för vatten och avlopp.

Med VA-branschen menas privata företag som levererar varor och tjänster inom vattenförsörjning samt avloppshantering.

Offentliga aktörer används som en samlande benämning på statliga, regionala och kommunala myndigheter och organisationer.

3

Lakttagelser och rekommendationer till offentliga utredningar

Rapporten har identifierat fem utmaningsområden i relation till Sveriges krisberedskap där regeringens måluppfyllelse i utredningar och rapporter tydligt kan underlättas med ett nära samarbete med VA-branschen. Utmaningsområdena är:

- Ambitioner med krisberedskap och VA-beredskap
- Helhetsgrepp på klimatförändringar, investeringsbehov och krisberedskap
- Kompetensförsörjning
- Leverantörskedjor och lagerhållning
- Finansiering

Det finns flera relevanta utmaningsområden men dessa ryms inte inom ramen för den här rapportens uppdrag.

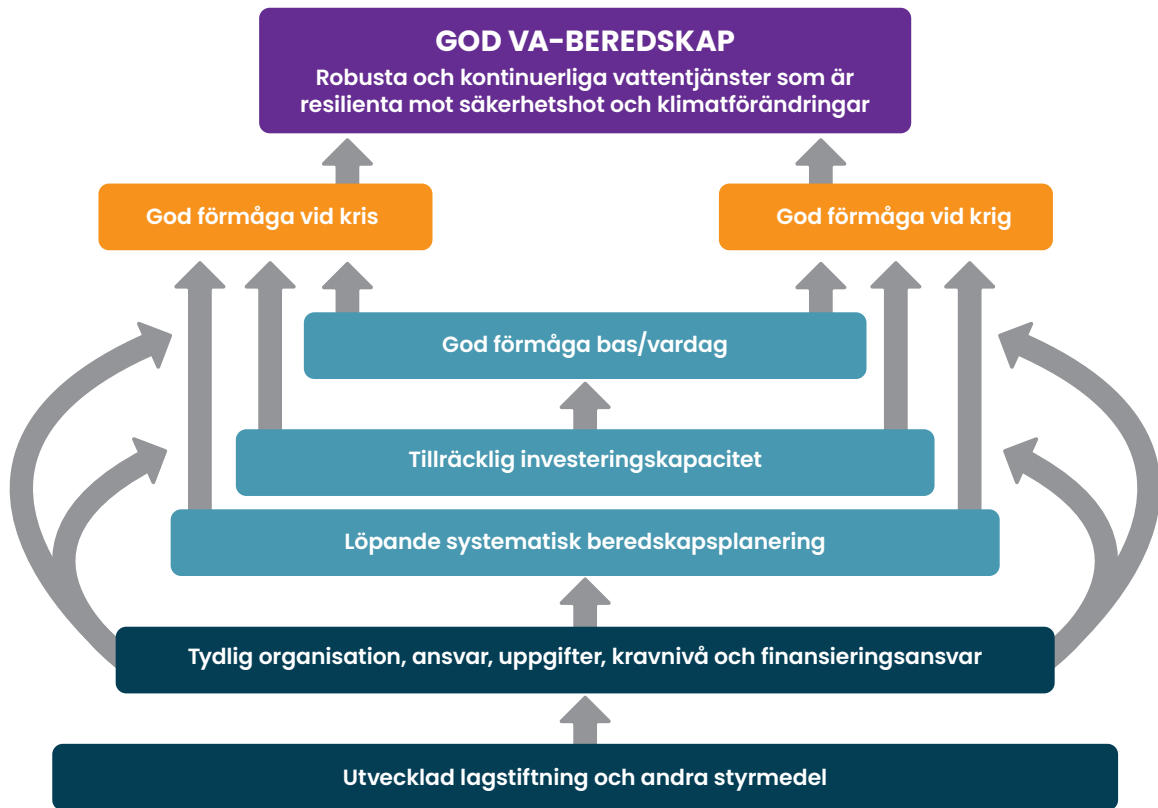
I kapitlet förs för respektive utmaningsområde en diskussion utifrån regeringens och VA-branschens synpunkter och mål. På diskussionerna följer rapportens rekommendationer för VA-branschen och för offentliga aktörer hur målen kan nås och Sverige krisberedskap stärkas. Rekommendationerna kompletterar varandra och bidrar var och en till en rekommenderad helhet. Att exempelvis genomföra hälften av förslagen skulle inte ge halva effekten – det är helheten som ger resultat.

Ambitioner med krisberedskap och VA-beredskap

Utredningen ”Ökad va-beredskap” noterar att både kommuner och VA-organisationer önskar en tydlighet från staten vad gäller ambitionsnivå och förmågekrav. Kommunerna vittnar i utredningen om att det är svårt att planera när de inte vet vad som förväntas när det gäller kapacitet och leverans vid fredstida kriser, höjd beredskap och krig. Med tydlig förväntansbild menar kommunerna att bättre handlingskraft skulle skapas och bidra till incitament för planering, beslut, investeringar och åtgärder. Detta är helt i linje med det jag finner i mina samtal med representanter för företag i VA-branschen.

VA-branschen saknar i allra högsta grad en gemensam vision och målbild. I dagsläget finns ingen överenskommen målbild för vad regering, tillsynsmyndigheter, VA-organisationer och VA-branschen kollektivt ska försöka uppnå. I dag drar olika aktörer och intressenter i olika riktningar vilket ibland leder till samtal som är kontradiktoriska. Det försvårar kommunikation mellan framför allt offentliga aktörer och VA-branschen vilket i sin tur påverkar tillit, investeringsvilja, effektivitet och innovationstakt inom vattenförsörjning och avloppshantering.

I ljuset av detta framstår förslaget i ”Ökad va-beredskap” om ett nationellt VA-investeringsprogram som en åtgärd i rätt riktning. Förslaget är att staten och kommunerna tillsammans höjer ambitionsnivån i syfte att öka robustheten i leveransen av vattentjänster. Som en del i programmet får statlig medfinansiering i form av investeringsbidrag ges för

Figur 3: Målbild för god VA-beredskap enligt utredningen "Ökad va-beredskap".

beredskaps- och klimatanpassningsåtgärder. Utredningen föreslår en miljard kronor per år i investeringsbidrag som statlig medfinansiering. Utredningen anger också en framtidsvision för år 2040 där en god VA-beredskap vilar på en tillräckligt god förmågenivå i vardagen hos kommuner, VA-organisationer, statliga myndigheter, civilsamhälle, näringsliv och allmänhet. Utredningens målbild för god VA-beredskap sammanfattas i figur 3, se ovan.

I utredningen "Nya samverkansformer, modern byggnads- och reparationsberedskap – för ökad försörjningsberedskap" görs en bedömning att Sveriges avtals- och författningsberedskap behöver stärkas. Utredningen visar i likhet med mina samtal med VA-branschen att det idag finns olika uppfattningar om hur relationen mellan det offentliga och det privata ska utformas. Utredningen slår fast att näringslivets involvering i planeringsarbetet behöver öka. Det är helt i linje med vad mina samtal med VA-branschen vittnar om.

Regeringen tillsatte i juni 2024 en särskild utredare som ska fungera som nationell rådgivare och som ska stödja regeringens arbete med att stärka svensk försörjningsberedskap och stödja näringslivets beredskapsplanering.

Den nationella rådgivaren ska bidra till utvecklad samverkan mellan statliga aktörer och näringslivet. Syftet är att öka takten i att stärka Sveriges civila försvar för att uppnå en starkt krisberedskap.

Rådgivaren ska bland annat

- ge förslag på samarbeten mellan statliga aktörer och privata aktörer för att underlätta näringslivets beredskapsplanering och möjlighet att solidariskt kunna stödja Sverige under kris, höjd beredskap och ytterst krig.
- identifiera hinder för och behov av stärkt försörjningsberedskap och beredskapsplanering i näringslivet.

- identifiera behov av incitament för stärkt beredskapsplanering och försörjningsberedskap i näringslivet.
- informera privata aktörer om arbetet med att stärka svensk försörjningsberedskap och beredskapsplanering, inklusive vad exempelvis Nato-standarderna för bland annat förnödenheter innebär för svenska förhållanden.
- sammanställa och omsätta identifierade incitament och hinder till rekommendationer om åtgärder.

Flera av mina intervjusamtal vittnar om att VA-branschen funderar kring krisberedskapsplanering och försörjningsberedskap. Funderingarna går i två riktningar. Den ena är internt där mitt intryck är att branschen inte kommit så långt i sina planer och strategier. Som en person säger: ”Vi är bortskämda med att inget hänt. Tyvärr, det måste hända något negativt först, då kommer vi ta fram planer och strategier.” Det andra spåret är externt och vad branschen kan bidra med till Sveriges krisberedskapsplanering och försörjningsberedskap där branschen unisont vill vara med och bidra. Bland förslagen märks ”Låt VA-Fakta vara vår röst och driva frågan”, ”Se över LOU för det är ändå inom ramen för den lagstiftningen frågan i slutändan kommer hamna” och ”Vi har inget emot överlagring eller dubbla leveranskedjor – men vem ska betala för det?”.

Rekommendationer

För VA-branschen: Etablera en arbetsgrupp som adresserar frågor som utgör utmaningar och möjligheter för branschens leveransförmåga i kris, höjd beredskap och ytterst krig. Målet bör vara att identifiera och fastställa nyckelfrågor och ta fram lösningsförslag. Arbetsgruppen bör ha i uppdrag att bistå den nationella rådgivaren med de svar och lösningar som VA-branschen kan bidra med för att rådgivaren ska lösa sitt uppdrag.

För offentliga aktörer, statlig nivå: En viktig del i att stärka krisberedskapsförmågan inom vattenförsörjning och avloppshantering är att staten tydliggör sin ambitionsnivå och förmågekrav för både offentliga och civila aktörer. I detta ligger att tillsammans med näringslivet enas om vad som är bra och rimlig förväntansbild. Ett alternativ är att

samtal om detta förs inom ramen för VAPOS (VA privat-offentlig samverkan) uppdrag och inriktning. VAPOS leds gemensamt av Livsmedelsverket och Naturvårdsverket. VA-aktörer representeras genom branschorganisationen Svenskt Vatten och från den privata sidan finns bland annat branschorganisationer som Vattenindustrin och Svenska Rörgrossistföreningen RGF representerade. VAPOS har till idag främst fokuserat på kemikalier till vattenverk. Det kan även sättas upp ett rådgivande forum mellan den nationella rådgivaren och VA-branschen i syfte att tillhandahålla VA-branschens expertis, erfarenheter och ambitioner.

Helhetsgrepp på klimatförändringar, investeringsbehov och krisberedskap

Många VA-anläggningar är i dag i dåligt skick när utbyte av gamla anläggningsdelar nedprioriterats. För många kommuner väntar omfattande nödvändiga investeringar i allmänna VA-anläggningar under de närmaste årtiondena. Till detta ska läggas att sedan de allmänna VA-anläggningarnas tillkomst har avgiftsuttag och ersättningsinvesteringar generellt legat på ohållbart låga nivåer. Ersättningsinvesteringar står för den klart största delen av det uppskattade investeringsbehovet, samtidigt som nyinvesteringar står för den klart största delen av de investeringar som görs i dag. Anläggningstillgångar värderas utifrån anskaffningsvärde, vilket ofta är långt under marknadsvärde eller återanskaffningsvärde.

I propositionen för totalförsvaret 2025–2030 konstateras att en hårdnande geopolitisk maktkamp präglar allt fler samhällsområden. Propositionen lyfter att stater använder sig av en bred uppsättning verktyg för att nå sina säkerhetspolitiska målsättningar. De geopolitiska motsättningarna påverkar Sveriges möjligheter att hantera gränsöverskridande hot som klimatförändringar, pandemier, attacker mot strategisk infrastruktur, terrorism, våldsbejakande extremism och organiserad brottslighet. Regeringen för fram att klimatförändringarna kommer att leda till stora påfrestningar i vår omvärld och för Sverige, inte minst på grund av vårt geopolitiska läge som arktisk stat.

Liknande tongångar märks hos Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) som menar att det är av stor vikt för Sveriges säkerhet att minska och

förbereda sig för de omfattande konsekvenserna av klimatförändringarna. De direkta effekterna på Sverige, inklusive ökning av extremväder, översvämning, torka, vattenbrist och hetta, beskrivs av FoI som endast en liten del av dessa konsekvenser. Vidare poängteras vikten av att se klimatförändringarnas konsekvenser som något som kommer att ge upphov till, förstärka och förlänga kriser, utmaningar och risker fortlöpande framöver.

Regeringen uttrycker det tydligt i den nationella strategin för klimatanpassning genom att poängtera att satsningar på att stärka samhällets krisberedskap måste beakta klimatförändringarnas effekter. Regeringen har som mål att arbetet med krisberedskap ska ha ett klimatanpassningsperspektiv och har ambitionen att verka för samordning av arbetet med klimatanpassning och katastrofriskreducering.

Kopplingen mellan klimatanpassning och krisberedskap tas även upp av Nationella expertrådet för klimatanpassning i deras första rapport från 2022. Expertrådet anser att klimatanpassning och beredskap behöver kopplas ihop mer och inte bedrivas i stuprör.

Den här synen på att koppla ihop investeringsbehov, klimatanpassningsåtgärder och krisberedskap inom vattenförsörjning och avloppshantering

spelas i intervjusamtalen med VA-branschen. Flera samtal vittnar om en vilja att tillsammans med VA-organisationer ta ett helhetsgrepp för att hantera många frågor samtidigt och inte sekventiellt. Intervjupersonerna menar att det ger förutsättningar för en högre kvalitet eftersom delfrågor löses i ett sammanhang. En annan fördel som lyfts fram är att det torde göra den totala investeringsbudgeten för VA-organisationer lägre.

Rekommendationer

För VA-branschen: Ta fram fallstudier med lärdomar från andra branscher och/eller andra länder som jobbat med integrerad hantering av investeringsbehov, klimatanpassning och krisberedskap. Stärk möjligheterna till informationsdelning, inklusive produktdata, mellan branschen och offentliga aktörer bland annat för scenarioplanering.

För offentliga aktörer, kommunal nivå: Inkludera investeringsbehov och klimatförändringsscenario i krisberedskapsplanering och utveckla verktyg för scenarioplanering. Stärk förmågan att samla in, analysera och kommunicera investeringsbehovsdata, klimatdata, krisberedskapsdata med produktdata, förslagsvis görs detta i geografiska informationssystem (GIS).

Kompetensförsörjning

I stort sett samtliga utredningar som ligger till grund för den här rapporten vittnar om stora utmaningar i kompetens och kompetensförsörjning inom vattenförsörjning och avloppshantering. Särskilt akut är det i mindre kommuner även om problem märks också i storstadskommuner. Det saknas både strategisk och operativ kompetens.” I utredningen ”Ökad va-beredskap” framkommer att kompetensbristen syns även på konsultsidan. För VA-organisationer får detta stora konsekvenser för all vattenförsörjning och avloppshantering. Det är slående i utredningsunderlagen att en klar majoritet av åtgärdsförslagen handlar om kommunal samverkan för att hantera kompetensbristen. Även stöttning från Svenskt Vatten föreslås i något fall.

En klar majoritet av samtalen jag haft med VA-branschen vittnar om att kompetensbristen hos VA-organisationer är en utmaning. Det påverkar planeringshorisonter som ofta är allt för korta. Men det påverkar också beställarkompetensen med otydliga, ofärdiga och undermåliga beställningar/inköp. Kompetensbristen bidrar till instabilitet och osäkerhet i planering, beställning/inköp och genomförande vilket påverkar branschen med stigande kostnader som följd. Kostnader som i sin tur lastas över på VA-organisationerna. Instabiliteten och osäkerheten påverkar VA-branschens lagerhållning. Lagerhållning är förknippat med kapitalkostnader, lokalkostnader och kostnader för att omsätta lagret. Med osäkerhet minskar viljan att hålla lager vilket i sin tur ökar behovet av fungerande leveranskedjor och just-in-time-system. Vilket i sin tur driver kostnader, kostnader som VA-organisationerna i slutändan själva får bära. Kostnaderna för kompetensbrist får således VA-organisationerna bära flerfalt.

Flera samtal berättar exempel om stor variation i kvalitet på investeringsplaner och brist på förmåga att hålla sig till dessa. Noterbart är att det i dag inte finns några sanktioner mot VA-organisationer som inte uppfyller kraven.

Rekommendationer

För VA-branschen: Prata med ungdomar och studie- och yrkesvägledare på högstadiet och gymnasiet om de stora investeringsbehov som finns inom vattenförsörjning och avloppshantering för att visa att det är en framtidsbransch. Bistå VA-organisationer med planeringsstöd för att ta fram investeringsplaner med en jämn investeringsnivå.

För offentliga aktörer, kommunal nivå: Prata med ungdomar och studie- och yrkesvägledare på högstadiet och gymnasiet om det stora investeringsbehov som finns inom vattenförsörjning och avloppshantering för att visa att det är en framtidsbransch. Bistå Myndigheten för yrkeshögskolan (MYH) med analys över VA-organisationers behov av kompetens, bistå Universitetskanslersämbetet i dess arbete med att ta fram planeringsunderlag för lärosätenas dimensionering av utbildning.

Leverantörskedjor och lagerhållning

Flera av utredningarna som ligger till grund för rapporten har regeringens uppdrag att föreslå lösningar för att säkra krisberedskap i leverantörskedjor med bäring på vattenförsörjning och avloppshantering. Av särskild vikt för den här rapporten är förslagen i ”Ökad va-beredskap” som lyfter att det i dag inte finns någon nationell lagerhållning av insatsvaror för allmänna vattentjänster. Utredningen menar att det behövs ett brett underlag för att kunna ta ställning till behovet av nationell lagerhållning av varor för vattenförsörjning och avloppshantering. Förslaget är att beredskapssektorn för livsmedel och dricksvatten utreder detta vidare.

I mina samtal med VA-branschen vittnar många om just behovet av en nationell strategi för lagerhållning av varor för vattenförsörjning och avloppshantering. Några av samtalen lyfter att lagerhållning kan vara en tillfällig buffert för störningar i försörjningsflöden men är inte en hållbar lösning under en längre tid. Många samtal vittnar om att man saknar en tydlig kommunal byggnads- och reparationsberedskap och att behoven att säkra transporter, fordon och personal är stora. Samtalen genomfördes före 9 juni 2025. Det är datumet då utredningen ”Nya samverkansformer, modern byggnads- och reparationsberedskap – för ökad försörjningsbe-

redskap” publicerades. Den utredningen lyfter just den här frågan och menar att det brådskar för regeringen att tillsätta en utredning för att reda i de juridiska förutsättningarna för att införa en försörjningsberedskapslag. Syftet med lagen ska vara att på ett ändamålsenligt, effektivt och rättssäkert vis möjliggöra för offentlig sektor att ingå avtal med företag om försörjningsberedskap. Lagen ska också hantera hur offentliga sektorn ska kunna ålägga företag att vidta åtgärder för främjande av försörjningsberedskap vid fredstida kris, höjd beredskap och krig.

Några av samtalen med VA-branschen pekar på att lagerhållning av insatsvaror för vattenförsörjning och avloppshantering är begränsad i dag. Lagerhållning bygger till stor del på just-in-time-system. I stort sett samtliga företag jag pratat med vill och har möjlighet att bistå med lagerhållning för krisberedskap. Frågan som behöver lösas är finansiering. För som nämnts ovan är lagerhållning förknippat med relativt stora kostnader. Kapitalkostnader, lokalkostnader och kostnader för att omsätta lagret är några exempel. Se diskussioner om finansiering i nästa avsnitt, 4,5, nedan.

Leverantörskedjorna kännetecknas av sammanflätade internationella och industriella beroenden. Produktionen sker på marknadsmässiga villkor där det i dag inte finns något krav på att upprätthålla inhemsk produktion. Leveranser i kedjorna sker i princip genomgående enligt just-in-time-metoden, det vill säga utan lagerhållning.

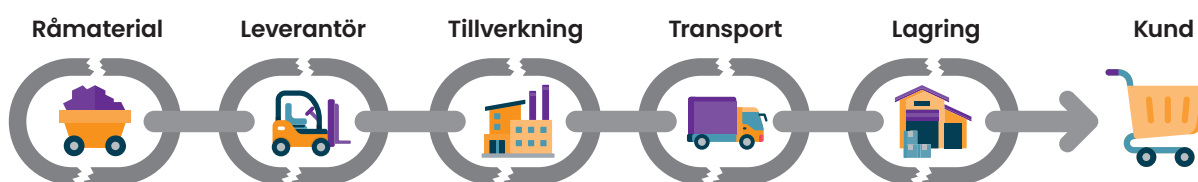
En viktig aspekt när det gäller leverantörskedjor (se figur 4, nedan) är att de är beroende av en fungerande utrikeshandel. Flera av de kritiska varor som behövs för vattentjänster saknas på den inhemska marknaden. Leverantörskedjorna för kemikalier för vattenrening och dess råvaror har ett särskilt stort importberoende. Dessutom är flera av de aktuella kemikalierna inte lämpade för lagring. I betänkan-

det beskrivs vikten av krishandelsavtal och åtgärder för att stärka EU:s inre marknad vid kris.

VA-branschen har geografiskt spridda leverantörskedjor som i många fall sträcker sig över stora delar av världen. Blockeringen i Suezkanalen och covid-19 gjorde att några av företagen jag pratat med har försökt minska det geografiska omfånget på sina leverantörskedjor för att köpa mer från framför allt Europa. Tre spår går att märka i samtalen om geografisk riskminimering: mer ”friend-shoring” som innebär att köpa mer av länder som uppfattas som allierade ur ett politiskt och ekonomiskt perspektiv, mer ”near-shoring” som innebär att handla mer av grannländer och länder i Sveriges närområde och mer ”re-shoring” som innebär att handla mer av nationella kunder, det vill säga ”flytta hem” leverantörskedjor. Jag konstaterar att frågor om kvalitet, pålitlighet, leverantörsrelationer och pris i stort slår ut överväganden om geografisk riskminimering. Till det ska läggas att i vissa fall finns inga handlingsalternativ när det gäller leverantörskedjor och leverantörer, eftersom vissa insatsvaror har bara en (eller på sin höjd två) tillverkare.

VA-branschen vittnar om att hanteringen av insatsvaror ser olika ut i kommunerna, vilket gör att kommunerna har olika hög beredskap för störningar i varuflöden för insatsvaror.

Genom VARA (VA-Reservdels-Akuten) stödjer Livsmedelsverket kommunerna med tillgång till reservdelar och nödvattenutrustning. Systemet förvaltas av Svenskt Vatten och består av en digital samarbetsyta i MSB:s portal för Sveriges civila beredskap. Systemet är tillgängligt för offentliga aktörer. Kommuner och VA-organisationer kan via plattformen tillhandahålla reservdelar för andra och anmäla egna behov. Livsmedelsverket förfogar även över nationella förstärkningsresurser för nödvattenförsörjning i form av nödvattentankar.

Figur 4: VA-branschens leverantörskedja

De nationella resurserna är endast avsedda som ett komplement till kommunernas förmåga och ersätter inte kommunernas behov av att säkerställa egen utrustning.

I samtalen med VA-branschen noterar jag i flera fall att det råder oklarhet kring leverantörskedjors geografi. Flera företag jag pratat med köper färdiga produkter som i sin tur består av en mängd insatsvaror. Vart dessa insatsvaror kommer ifrån saknar många som sagt kunskap om.

Rekommendationer

För VA-branschen: Utifrån förslaget om ett försörjningsberedskapsavtal bör branschen ta fram förslag som visar lösningar på relevanta frågor som ägandeskap, avtalsformer, inköp, förvaltning, underhåll, lagerkapacitet, samutnyttjande av resurser, standardisering, dimensionering av reparationskapacitet och överenskommelser för resurssamverkan. Genomför tillsammans med kommuner och VA-organisationer scenarioanalyser som bygger på exempelvis störningar i leverantörskedjor (kan bygga på erfarenheter från blockeringen av Suezkanalen 2021 och covid-19).

För offentliga aktörer, statlig nivå: Etablera samtal med VA-branschen för erfarenhets- och kompetensdelning kring lagerhållning och leverantörskedjor. Riktade insatser och policyer behövs för VA-branschen, inte minst för att det i flera fall är oklart hur leverantörskedjor ser ut geografiskt. Inom ramen för offentliga upphandlingar (LOU) bör möjligheterna till så kallade innovationsupphandlingar användas mer frekvent liksom möjligheterna till samarbete med leverantörer och helhetslösningar. Det skulle gagna en långsiktig kostnadseffektivitet och högre kvalitet.

För offentliga aktörer, kommunal nivå: Se över möjligheterna till regionala samarbeten där kommuner hjälper varandra med reservdelar och utrustning för nödvattenförsörjning alternativt utse en värdkommun inom varje län som har avtal med staten att tillhandahålla till exempel förstärkningsresurser, reservdelar och lager av insatsvaror.

Finansiering

När en gemensam krisberedskap för offentlig sektor och näringslivet ska byggas kommer det vara viktigt att så snart som möjligt utveckla en finansieringsmodell.

Mina samtal med VA-branschen visar på en uttalad vilja att bistå i att stärka Sveriges krisberedskap. Med en sådan ambition kommer kostnader. Oavsett företag, företagsstorlek och verksamhetstyp är en tydlig lärdom från samtalen att kostnader för krisberedskapslösningar ska vara utklarade inför genomförandet av åtgärder för stärkt krisberedskap.

I den nationella rådgivarens uppdrag som ska rapporteras 30 november 2026 ingår att lämna förslag på hur kostnadsökningar för näringslivet vid stärkt krisberedskap ska finansieras.

I utredningen ”Nya samverkansformer, modern byggnads- och reparationsberedskap – för ökad försörjningsberedskap” lyfts att huvuddelen av de avtal som tecknas för att stärka försörjningen av varor och tjänster vid fredstida kris, höjd beredskap och krig även fortsättningsvis kommer att ske genom tillämpning av ordinarie upphandlingslagstiftning. Utredningen föreslår att offentliga aktörer ska överväga försörjningsberedskapsaspekter, i samverkan och avtal med företag, om upphandlingens art motiverar detta. Det bör noteras att detta skulle innebära att upphandlingslagarna behöver kompletteras med ett nytt beaktandekrav om sådana hänsyn.

Som nämnts ovan föreslår utredningen ”Nya samverkansformer, modern byggnads- och reparationsberedskap – för ökad försörjningsberedskap” att det införs ett system med så kallade ”försörjningsberedskapsavtal”. Dessa ska användas för avtal som inte omfattas av ordinarie upphandlingsregler eller som inte omfattas av EU-rätten. Försörjningsberedskapsavtalen rekommenderas gälla för verksamheter och leveranser vid fredstida krissituationer, höjd beredskap och krig för att upprätthålla den försörjning av varor och tjänster som är nödvändig för att trygga befolkningens överlevnad, säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna eller bidra till det militära försvarets inklusive allierade militära styrkors förmåga.

Många samtal med VA-branschen lyfter frågor som hur försörjningsberedskapen i praktiken ska tryggas. Frågor om ledning, styrning, samordning och organisering behöver klargöras. I detta ligger även juridiska frågor kring avtal. Sverige har en omfattande lagstiftning för framtida avtalsrelationer och fullmaktslagstiftning för höjd beredskap och krig. Men för krisberedskap finns ett glapp i lagstiftningen som behöver hanteras.

Ett bärande tema i samtliga samtal med VA-branschen är företagets försvarsvilja. Men samtliga företag har ett aktieägarintresse som styr företagets kommersiella verksamhet mot vinst. Att bygga upp en krisberedskap på frivillig basis skulle troligtvis möta ett mycket lågt intresse från aktieägarna. Ett intresse som troligtvis är ännu lägre hos företag med internationella aktieägare. Samtidigt vittnar mina samtal med branschen om att det torde vara förenligt med ägarintresset att kunna driva verksamheten vidare under kris och krig.

Utredningen ”Nya samverkansformer, modern byggnads- och reparationsberedskap – för ökad försörjningsberedskap” menar att försörjningsberedskapsavtal bör utformas så att berörda företag ingår dessa med frivillighet mot skäligen ersättning. Men utredningen menar att det bör utformas tvingande bestämmelser som gör det möjligt för det allmänna att kunna tillgripa ålägganden. Utredningen betonar att även ålägganden ska beakta skäligen ersättning till berörda företag.

Både samtal med VA-branschen och utredningen ”Nya samverkansformer, modern byggnads- och reparationsberedskap – för ökad försörjningsbe-

redskap” lyfter att ett införande av försörjningsberedskapsavtal bär med sig flera olika aspekter som rymmer frågor som bör diskuteras i samtal med VA-branschen: Vem ska branschen/enskilda företag ha som avtalsmotpart? Ska även produktionskapacitet ingå i försörjningsberedskapsavtalen? Hur hanteras försäkringsfrågor?

Rekommendationer

För VA-branschen: Bistå med en aktuell bild av VA-branschens samlade krisberedskapsförmåga och företagets inbördes beroenden. Bistå med konkreta förslag på hur försörjningsberedskapsavtal kan utformas. Ta fram förslag på hur ersättning och en finansieringsmodell för försörjningsberedskapsavtal kan se ut inklusive kostnader för drift och förvaltning av försörjningsberedskapen. Bistå Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (Myndigheten för civilt försvar, MCF, från och med den 1 januari 2026) med regeringsuppdraget att förbereda ett genomförande av försörjningsanalyser.

För offentliga aktörer, statlig nivå: Klargör hur det allmänna har för avsikt att leda, styra, samordna, organisera och finansiera försörjningsberedskapsavtal. Bjud in VA-branschen till rundabordsamtal för att tillsammans diskutera branschens bild och förslag på försörjningsberedskapsavtal. Utred möjligheten att inrätta en investeringsfond som riktar sig till näringslivet för innovationer som stärker den kritiska infrastrukturens krisberedskap.

Bilagor

Intervjupersoner

- Lars Andersson, divisionschef VA & Mark, Ahlsell. Tidpunkt för intervju: 26 maj 2025.
- Daniel Mattsson, VD, Industri Belos AB. Tidpunkt för intervju: 10 juni 2025.
- Erik Nyré, försäljningschef, Onninen (Kesko AB). Tidpunkt för intervju 30 maj 2025.
- Peter Olsson, försäljningschef, Wapro. Tidpunkt för intervju 10 juni 2025.
- Anders Schirell, marknadschef division Mark & VA, Dahl. Tidpunkt för intervju 26 maj 2025.
- Gabriel Öfverberg, VD, Mätarkontroll, Tidpunkt för intervju 4 juni 2025.

Källförteckning

Betänkande av Utredningen om kommuners och regioners beredskap (SOU 2024:65) Kommuner och regioners grundläggande ansvar inför kris och krig. (<https://www.regeringen.se/contentassets/52cdc901882a47df9ee9caadefa2c1c3/kommuners-och-regioners-grundlaggande-beredskap-in-for-kris-och-krig-sou-202465.pdf>)

Betänkande av Utredningen om nationell samordning av försörjningsberedskapen (SOU 2023:50) En modell för svensk försörjningsberedskap. (<https://www.regeringen.se/contentassets/a93eb5b8e6fa4d3ca3202828cf2bf549/en-modell-for-svensk-forsorjningsberedskap-sou-202350.pdf>)

Betänkande av Va-beredskapsutredningen (SOU 2024:82) Ökad va-beredskap. (<https://data.riksdagen.se/dokument/HCB382.html>)

Delbetänkande av Utredningen om näringslivets försörjningsberedskap (SOU 2024:19) En ny beredskapssektor – för ökad försörjningsberedskap. (<https://www.regeringen.se/contentassets/e9529bc7ce584e08a345633bdd7afaac/en-ny-beredskapssektor-sou-202419/>)

Departementsserien (2024:6) Stärkt försvarsförmåga. Sverige som allierad. (<https://www.regeringen.se/contentassets/79646ada8654492993fe7108d95ac6d5/starkt-forsvarsformaga-sverige-som-allierad-ds-20246.pdf>)

Departementsserien (2023:34) Kraftsamling. Inriktningen av totalförsvaret och utformningen av det civila försvaret. (<https://www.regeringen.se/contentassets/0decd61162c24c73a9ca443328ccd9dd/kraftsamling-ds-202334.pdf>)

Departementsserien (2023:19) Allvarstid. Försvarsberedningens säkerhetspolitiska rapport 2023. (<https://data.riksdagen.se/fil/21544A9A-890B-497F-BC08-F6E8F178E36C>)

Departementsserien (2023:12) Kontrollstation 2023. (<https://www.regeringen.se/contentassets/9f-f31e019bb54a738aef9125f098eacb/kontrollstation-2023-ds-202312.pdf>)

Departementsserien (2023:9) En säkrare tillgång till vattenreningskemikalier. (<https://www.regeringen.se/contentassets/c9df0c9ecc794989bb708de2c1d136cc/en-sakrare-tillgang-till-vattenreningskemikalier-ds-20239/>)

Myndighetsgemensam redovisning av regeringsuppdrag (Fö2024/00053) Nationell försörjningsanalys – modell och genomförande. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap & Socialstyrelsen. (<https://rib.msb.se/filer/pdf/30935.pdf>)

Regeringens proposition (2024/25:34) Totalförsvaret 2025-2030. (<https://www.regeringen.se/contentassets/5c98b885c2cc40d58aa3693d34d915d3/totalforsvaret-20252030-prop.-20242534.pdf>)

Regeringens skrivelse (2023/24:163) Nationell säkerhetsstrategi. (https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/skrivelse/nationell-sakerhetsstrategi_hb03163/html/)

Riksrevisionen (RiR 2025:2) Tillgången till kommunalt vatten och avlopp – statens insatser för allmänna vattentjänster (<https://www.riksrevisionen.se/download/18.7b42852c194d846149d-fd09/1739191958116/RiR-2025-2-rapport.pdf>)

Slutbetänkande av Utredningen om näringslivets försörjningsberedskap (SOU 2025:68) Nya samverkansformer, modern byggnads- och reparationsberedskap – för ökad försörjningsberedskap. (<https://www.regeringen.se/contentassets/3eba6c646a224e25bc51eb69c2f2358d/nya-samverkansformer-modern-byggnads-och-reparationsberedskap-sou-202568.pdf>)

Slutbetänkande av Utredningen om genomförande av NIS2- och CER-direktiven (SOU 2024:64) Motståndskraft i samhällsviktiga tjänster. (<https://www.regeringen.se/contentassets/4df0dffc35e4488d8366ef-25da09527a/motstandskraft-i-samhallsviktiga-tjanster-sou-202464.pdf>)

Uppdrag att stärka privat-offentlig samverkan avseende försörjningsberedskap (Fö203/01775) Modell för information om produktionsomställning. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap & Tillväxtverket. (<https://tillvaxtverket.se/download/18.74814c05193956d2a7f6135d/1733999361057/Slutrapport%20Uppdrag%20att%20stärka%20privat-offentlig%20samverkan%20avseende%20försörjningsberedskap%20Fö2023-01775tga.pdf>)

**Den stärkta ryska militära närvaron i Sveriges när-
område ställer nya krav på Sveriges krisberedskap.**

**VA-Fakta vill genom VA-branschen bidra till Sveriges
krisberedskap inom vattenförsörjning och avloppts-
hantering. Rapporten lyfter fram fem utmanings-
områden och hur regeringens måluppfyllelse inom
dessa kan underlättas med olika samarbeten och
insatser tillsammans med VA-branschen.**

**Bakom VA-Fakta står branschorganisationerna Svenska
Rörgrossistföreningen och VVS-Fabrikanterna. Tillsam-
mans representerar vi ett stort antal företag som har
djup insyn i hur det står till med VA-systemen i Sverige.**

